

ΤΡΙΓΛΙΑΝΑ ΝΕΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΡΙΓΛΙΑΝΩΝ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ :
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΡΙΓΛΙΑΝΩΝ
Τ.Θ. 18219, 54008 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, GREECE

Γενική άποψη της περιφήμου πόλεως της Βυθυνίας Τρίγλιας

Περιεχόμενα

σελ. 2

➤ Κοινωνικά

σελ. 3

➤ Η απανταχούσα

του Προέδρου

σελ. 4-5

➤ Οι ΛΑΤΕΡΝΕΣ στην Τρίγλια της Προποντίδας, στη Νέα Τρίγλια και στη Ραφήνα

σελ. 6

➤ Η δράση των υποβρυχίων στην Προποντίδα κατά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και η τύχη των Τριγλιανών

σελ. 7

➤ Ιερά Μονή Μηδικίου II

➤ Γλωσσάρι (II)

σελ. 8

➤ Φώκια Μικράς Ασίας 1913 - 1920

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

του Felix Sarliaux

➤ Σχολιανά - Τριγλιανά

Πόσο κρατάει η κολόνια των Τριγλιανών

Πόσο κρατάει άραγε αυτή η κολόνια; Ο παπούς και η γιαγιά, γεννήθηκαν στην Τρίγλια. Αυτοί είναι Τριγλιανοί με τη «βούλα». Το ίδιο κι ο πατέρας μου. Η μητέρα όμως είναι από άλλα μέρη. Επομένως εγώ είμαι μισός Τριγλιανός. Τα παιδιά μου, που είναι πια μεγάλα, είναι κατά το ένα τέταρτο Τριγλιανοί. Όσο για τα εγγόνια, μόνο κατά το ένα όγδοο.

Γνωρίζω Τριγλιανούς δεύτερης και τρίτης γενιάς που δεν δίνουν καμιά σημασία από πού κατάγονται. Δεν είναι γραμμένοι στο Σύλλογό μας και γι αυτούς η Τρίγλια είναι μόνο μία κουκίδα στο χάρτη. Αντίθετα, άλλοι Τριγλιανοί, δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ό,τι αφορά τη Τρίγλια, τον πολιτισμό της, την ιστορία της, τους συμπατριώτες τους και αυτό το δείχνουν με κάθε τρόπο. Συμμετέχουν στο Σύλλογο, διαβάζουν την ιστορία, μπαίνουν στην ιστοσελίδα των Τριγλιανών και μαθαίνουν για τις συνθήκες και τα ήθη, έχουν επαφές με άλλους Τριγλιανούς. Έτσι διαμορφώνουν σταδιακά την ταυτότητά τους. Αναπτύσσουν αυτό το κλαδί του δέντρου που τόσα χρόνια δεν το έβλεπε ο ήλιος. Και αυτό σιγά σιγά ανθίζει. Γιατί η Τρίγλια είχε πολιτισμό, είχε ιστορία, που εμείς οι νεότεροι δεν την έχουμε ακόμη ανακαλύψει και δεν την έχουμε εκτιμήσει όσο της αξίζει. Όσο λοιπόν αναζητούμε, τόσο βρίσκουμε. Και όσο βρίσκουμε στοιχεία της ιστορίας, τόσο γοητευόμαστε από έναν τρόπο ζωής μιας εποχής που έχει φύγει οριστικά, αλλά είναι αυτός που διαμόρφωσε τους δικούς μας ανθρώπους και σε ένα βαθμό κι εμάς. Γυρνάμε πίσω στις ρίζες μας, στον πολιτισμό μας και καταλαβαίνουμε πιο καλά πως διαμορφώθηκαν οι δικοί μας άνθρωποι. Διατηρούμε ό,τι μας κληροδότησαν και τιμούμε μ' αυτόν τον τρόπο αυτούς που φύγανε. Παραδεχόμαστε πως κι εμείς είμαστε η συνέχεια αυτού του πολιτισμού που δεν τελειώνει ποτέ όσο εμείς τον αναζητούμε. Είμαστε κι εμείς Τριγλιανοί, όσο το επιδιώκουμε. Το ίδιο και η κολόνια μας. Δεν τελειώνει ποτέ. Πάντα περισεύει λίγο για να αρωματίζει τις ζωές των νεοτέρων...

Β.Σ.

Βαπτίσεις στη Ν. Τρίγλια από 1/9/09 έως 31/12/09

1. Κακουλίδης Δημοσθένης, τέκνο του Ιπποκράτη Κακουλίδη και της Ζάννας Αβράμωβα
2. Κατσαμιράς Γεώργιος, τέκνο του Μιχαήλ Κατσαμιρά και της Ζαΐρας Νασκινταςβίλι
3. Πέτρου Καλλιόπη, τέκνο του Ιωάννη Πέτρου και της Φωτεινής Μποτζώρη
4. Τσικλαούρης Νικόλαος, τέκνο του Μπιτσικό Τσικλαούρη και της Ζεζεφίνας Γκαραγκασιδου
5. Μερσινάς Ιωάννης, τέκνο του Νικολάου Μερσινά και της Γεωργίας Μπεζηργιάννη
6. Χατζηνικολάου Αθανάσιος, τέκνο του Σταύρου Χατζηνικολάου και της Αργυρούλας Μυλωνοπούλου
7. Ντόντσου Αγορίτσα, τέκνο του Χριστόδουλου Ντόντσου και της Μαγδαληνής Αθανασιάδου
8. Κόκκαλης Ιωάννης, τέκνο του Αλέξανδρου Κόκκαλη και της Τριανταφυλλιάς Μόσχου
9. Κρεμμύδας Αντώνιος, τέκνο του Ανδρέα Κρεμμύδα και της Μερόπης Σαμαρά
10. Τζελέπη Μαρία - Ελισάβετ, τέκνο του Νικολάου Τζελέπη και της Ελισάβετ Κυριόγλου
11. Βλαχάκης Θωμάς, τέκνο του Θεοχάρη Βλαχάκη και της Βασιλικής Μαμίδου
12. Γιακουμάκης Βασίλειος, τέκνο του Μιχαήλ Γιακουμάκη και της Άννας Ματζαράκη
13. Μίσο Ιουλιανή, τέκνο του Ηλία Μίσο και της Κωνσταντίας Μίσο
14. Μαγγανάρης Αθανάσιος, τέκνο του Ιωάννη Μαγγανάρη και της Αγαθής Πετρομελίδου
15. Μαγγανάρη Αναστασία, τέκνο του Ιωάννη Μαγγανάρη και της Αγαθής Πετρομελίδου
16. Κυριακίδης Σταμάτιος, τέκνο του Χαράλαμπου Κυριακίδη και της Σταυρούλας Πετρομελίδου
17. Μουχτάρογλου Ελευθερία, τέκνο του Λεωνίδα Μουχτάρογλου και της Ελένης Δημητριάδου
18. Μπριντζής Θεοφάνης, τέκνο του Δημητρίου Μπριντζή και της Αναστασίας Ράδου

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΤΡΙΓΛΙΑΝΩΝ ΠΟΥ ΦΥΓΑΝΕ...

Όσοι Τριγλιανοί επιθυμούν να τιμήσουν τη μνήμη των αγαπημένων τους προσώπων που «φύγανε» μπορούν να καταθέτουν αντί στεφάνου ή μνημοσύνου, το ποσό της αρεσκείας τους για την ενίσχυση της εφημερίδας του Συλλόγου. Η προσφορά, θα δημοσιεύεται στην εφημερίδα των Απανταχού Τριγλιανών στη στήλη, ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ. Επικοινωνήστε με τη σύνταξη της εφημερίδας. (κ. Σακελλαρίδης, τηλ. 6971538231).

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Στη μνήμη της Τριγλιανής Φωτεινής Δαμ.Κεχαγιόγλου που πέθανε στη Ραφήνα στις 25/11/2009, αντί στεφάνου, ο Στάθης Δημητρακός προσέφερε το ποσό των 50 ευρώ για την ενίσχυση της εφημερίδας των Απανταχού Τριγλιανών, «Τριγλιανά Νέα».

e-mail μελών Δ.Σ. του Συλλόγου Απανταχού Τριγλιανών

Κοκκινίδης Αλέξανδρος	akokkinidis@hotmail.com
Κοτζάστρατη Αθανασία	kotzsasa@otenet.gr
Φουντούλη Δέσποινα	desp_kokkala@yahoo.gr
Κοντοπούλου Βαλερία	valeriakont@gmail.com
Βουδακάκη Ανθούλα	voudakaki@yahoo.gr
Σακελλαρίδης Βασίλης	basil_s@yahoo.com
Καραγιάννη Ελένη	

Οι γάμοι, οι βαπτίσεις και οι θάνατοι που δημοσιεύονται στα «Τριγλιανά Νέα» λαμβάνονται από τα αρχεία του δήμου της Νέας Τρίγλιας. Όσοι Τριγλιανοί διαμένετε εκτός της Ν.Τρίγλιας καλείστε να στέλνετε εσείς οι ίδιοι τα ανωτέρω στοιχεία για τα γεγονότα αυτά που αφορούν την οικογένειά σας στην εφημερίδα μας ώστε να ενημερώνονται όλοι.

ΤΡΙΓΛΙΑΝΑ ΝΕΑ

ιδιοκτησία:
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΡΙΓΛΙΑΝΩΝ

Τ.Θ. 18 219, 540 08 Θεσσαλονίκη

Υπεύθυνος εφημερίδας:

Σακελλαρίδης Βασίλης

basil_sakellarides@yahoo.gr

Τηλ.: 697 15 38 231

Τηλ. Προέδρου: 6972111543

Τηλ. Αντιπροέδρου: 6977 687183

Τα ενυπόγραφα άρθρα-σημειώσεις-αναφορές δημοσιεύονται με ευθύνη του υπογράφοντος.

Το Δ.Σ. δεν συμμερίζεται απαραίτητα τις απόψεις αυτές.

Ανυπόγραφα άρθρα δεν δημοσιεύονται.

Σελιδοποίηση - CtP - εκτύπωση
«ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΑ» Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ - Θ. ΨΑΡΡΑΣ Ο.Ε.,
Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης,
Τηλ. 2310 466 776

Γάμοι στη Ν. Τρίγλια από 1/9/09 έως 31/12/09

1. Γκαΐσαρλίδης Έρικ του Γιούρι και της Τσινάρ - Χροΐδου Ισαβέλα του Ζαχαρία και της Μαρίας
2. Σαλλιάρης Νικόλαος του Αθανασίου και της Ευγενίας - Νικητίδου Φωτεινή του Δημητρίου και της Μαρίας
3. Τσιμπέρης Αριστοτέλης-Ταξιάρχης του Γεωργίου και της Αναστασίας - Γκιουρτζιάδη Ταμάρα του Μακεδόνα και της Λιάνας
4. Τουρκαντώνης Απόστολος του Ιωάννη και της Ευγενίας - Βαρύτη Ασπασία του Γεωργίου και της Χρυσούλας
5. Παπαλάγκας Κυριάκος του Πέτρου και της Μελοπομένης - Σχουλή Ευθυμία του Αλέξανδρου και της Μαρίας
6. Κακαρίκας Θεόδωρος του Νικολάου και της Δόμνας - Μόσχου Μαρία του Γεωργίου και της Ελένης
7. Ανεστόπουλος Γεώργιος του Νικολάου - Μερκουρίου και της Μαρίας - Καρδόγερου Δέσποινα του Ιωάννη και της Αντωνίας
8. Τακής Παρασκευάς του Γωτίου και της Κυριακούλας - Τρουπσώ Αγγελική του Αντωνίου και της Βαρβάρας
9. Χαλκιάς Αστέριος του Αθανασίου και της Φανής - Μόρα Ελένη του Γεωργίου και της Νεονίλας
10. Χαντζαρίδης Ανδρέας του Σάββα και της Βασιλικής - Τσαμισσβίλι Εκατερίνη του Τεμούρι και της Βέρας
11. Μαυραγγελίδης Γκια του Παντελεήμονα και της Ισαβέλλας - Λομίτζε Ταμάρι του Βαχτάνγκ και της Ρίτας
12. Ορφανίδης Μωσής του Στυλιανού και της Ελένης - Θεοφανίδου Άννα του Ιωάννη και της Πωλίνας

Θάνατοι στη Ν. Τρίγλια από 1/9/09 έως 31/12/09

1. Μαλιαράς Σταύρος του Χαράλαμπου και της Ελλήτσας, ετών 83
2. Καρούζη Πετρινή του Αναστασίου και της Ελένης, ετών 88
3. Κούλαλης Δημήτριος του Ζαχαρία και της Ανδρονίκης, ετών 68
4. Κουτσάκης Θεόδωρος του Γεωργίου και της Αλεξάνδρας, ετών 67
5. Κασσαβός Γεώργιος του Βασιλείου και της Βασιλικής, ετών 83
6. Χατζηδήμος Θεοχάρης του Χρήστου και της Θάλειας, ετών 63
7. Παπαγεωργίου Δήμητρα του Θεοχάρη και της Φωτινής, ετών 76
8. Παντζάκης Ρωμήλιος του Κωνσταντίνου και της Χρηστής, ετών 84
9. Δημητρίου Δημήτριος του Αναστασίου και της Βαρβάρας, ετών 80
10. Μπαλαλή Ελισάβετ του Ελευθερίου και της Κωνσταντινίας, ετών 81
11. Μπούρμπουλας Παναγιώτης του Απόστολου και της Μπέτσως, ετών 71
12. Καραμανλή Μάλαμω του Θεοχάρη και της Σουσάνας, ετών 73
13. Καμίνη Βασιλική του Γεωργίου και της Πολυξένης, ετών 53
14. Καραμητρούδη Αικατερίνη του Γεωργίου και της Δέσποινας, ετών 86
15. Γιαννοπούλου Μαγδαληνή του Λεωνίδα και της Μαρίας, ετών 81
16. Τσακίρακης Θεόδωρος του Πολύδωρου και της Πρεπής, ετών 79
17. Σαρίκος Νικόλαος του Κωνσταντίνου και της Αναστασίας, ετών 62
18. Ιωάννου Κωνσταντινιά του Μύρωνα και της Αγγελικής, ετών 57
19. Κούρτης Σωτήριος του Δημοσθένη και της Τριανταφυλλιάς, ετών 75
20. Ρωμανίδης Ιωάννης του Τρύφωνα και της Μάρθας

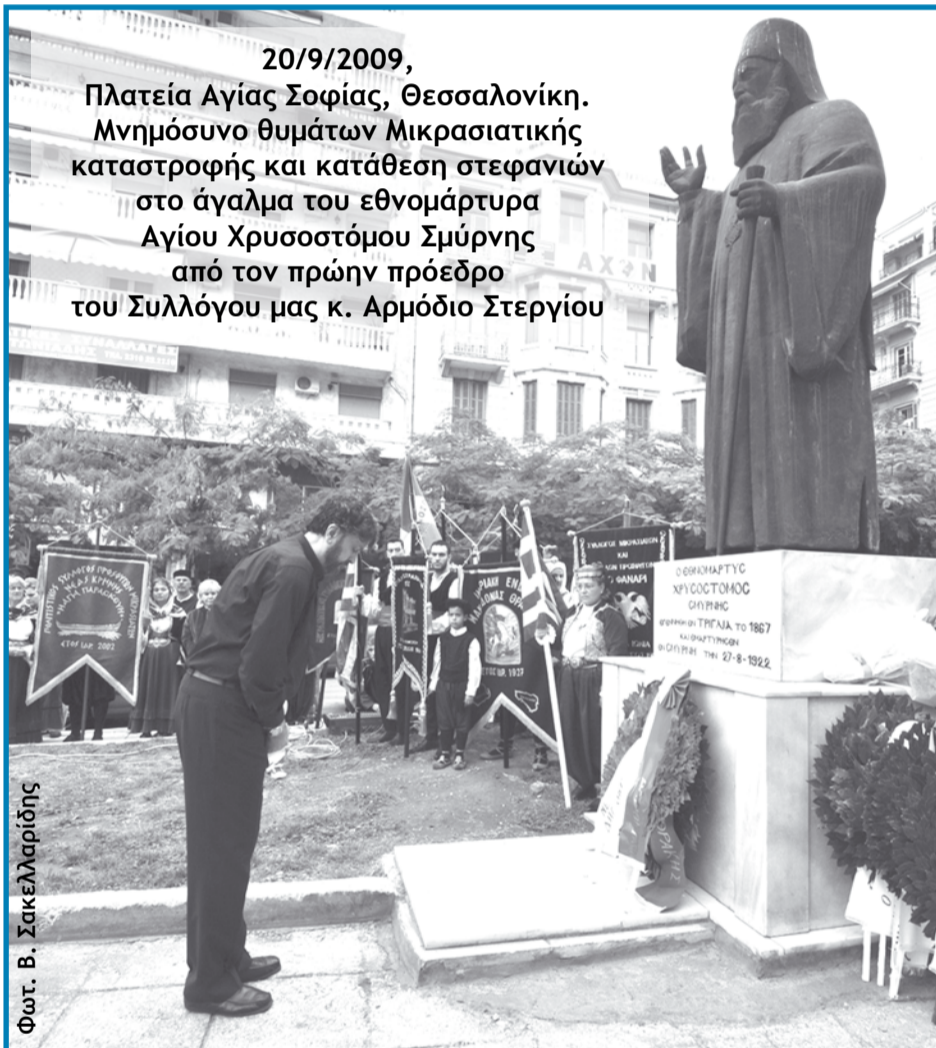
Χρυσοστόμια 2009

Ο πρόεδρος του Συλλόγου των Απανταχού Τριγλιανών κ. Κοκκινίδης καταθέτει στεφάνι στην προτομή του Αγίου Χρυσοστόμου στην πλατεία της Ν. Τρίγλιας κατά τις εκδηλώσεις "Χρυσοστόμια 2009".
(Φωτ. Αλέκος Κοκκαλάς).

Η πρόεδρος του Παραρτήματος του Συλλόγου των Απανταχού Τριγλιανών κ. Κοτζάστρατη καταθέτει στεφάνι στην προτομή του Αγίου Χρυσοστόμου στην πλατεία της Ν. Τρίγλιας κατά τις εκδηλώσεις "Χρυσοστόμια 2009".
(Φωτ. Αλέκος Κοκκαλάς).

20/9/2009,
Πλατεία Αγίας Σοφίας, Θεσσαλονίκη.
Μνημόσυνο θυμάτων Μικρασιατικής καταστροφής και κατάθεση στεφανιών στο άγαλμα του εθνομάρτυρα Αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης από τον πρώην πρόεδρο του Συλλόγου μας κ. Αρμόδιο Στεργίου

Φωτ. Β. Σακελλαριδής

Μπορείτε να διαβάσετε τα τεύχη της εφημερίδας μας και ηλεκτρονικά. Βρίσκονται στην ηλεκτρονική κοινότητα όλων των Τριγλιανών www.triglianoi.gr.
Γίνετε κι εσείς (δωρεάν) μέλος της ηλεκτρονικής κοινότητας των Τριγλιανών. Διατηρείστε ζωντανή μια ακόμη σύνδεση με την καταγωγή σας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου των Απανταχού Τριγλιανών και η Διοικούσα Επιτροπή του Παραρτήματος Ν. Τρίγλιας, σας εύχονται

ένα δημιουργικό και γεμάτο Υγεία 2010

Η "Απανταχούσα" του Προέδρου (№ 2)

Αλέξανδρος Ιωάννου Κοκκινίδης
Υποναύαρχος Ιατρός Π.Ν.ε.α
Δεκέμβριος 2009

Αγαπητοί Συμπατριώτες

Με την ευκαιρία της εισόδου στο νέο έτος και με τις θερμές μου ευχές για υγεία ευτυχία και καλή πρόοδο θέλω να μοιρασθώ και πάλι μαζί σας τις σκέψεις μου. Η νοερή αυτή επικοινωνία είναι δέσμευση αλλά και καθήκον αναφοράς απέναντι σας για τα θέματα των απανταχού Τριγλιανών.

Η πλέον θετική εξέλιξη για την αντιμετώπιση της κρίσης στο Σύλλογο είναι η πραγματοποίηση της γενικής συνέλευσης τον Οκτώβριο στην Ν. Τρίγλια όπου ορίσθηκε ομόφωνα ειδική επιτροπή εργασίας υπό τον κ Δημήτρη Μαστραλέξη με αποστολή να επεξεργασθεί πρόταση για τροποποίηση του καταστατικού που θα αντιμετωπίσει τυχόν θεσμικά προβλήματα λειτουργίας. Ελπίζουμε ότι η επιτροπή σύντομα θα ολοκληρώσει το έργο της και θα συμβάλει στην επίλυση των χρονιζόντων προβλημάτων μας.

Παρά την ομοφωνία το κλίμα στις σχέσεις δεν έχει αποκατασταθεί. Νοοτροπίες παρακμιακής δικαστικής μικροπολιτικής και παρανοϊκής αντίληψης προσπαθούν να υπονομεύσουν κάθε ενέργεια και ευγενική πρωτοβουλία. Αλίμονο μερικοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν το Σύλλογο και τις δραστηριότητες του ως χώρο ατομικής προβολής και τα μέλη του σαν «σακούλι ψήφων» που κουβαλούν στην πλάτη τους για κάποια παράταξη. Κάνω έκκληση για ομόνοια και συνεργασία προς όλους ανεξαιρέτως.

Για την νέα χρονιά έχουμε καταρτίσει πρόγραμμα «τριγλιανών μαθημάτων» ώστε να προσεγγίσουμε τους νέους, ενώ ελπίζουμε στην διοργάνωση «στρογγυλής τραπέζης» με την συμμετοχή προσωπικοτήτων με θέμα την χάραξη των στόχων των προσφυγικών συλλόγων για τον 21αίωνα.

Με πολύ θερμούς πατριωτικούς χαιρετισμούς
Αλέξανδρος Ιωάννου Κοκκινίδης
Πρόεδρος

Υ.Γ. Παρακαλώ θερμά όλους να καταθέσουν την ετήσια συνδρομή τους στον τραπεζικό μας λογαριασμό αποδεικνύοντας έτσι έμπρακτα την στήριξή τους στο έργο του Συλλόγου μας.

Τριγλιανοί από το Σύλλογο Νέων Νέας Τρίγλιας, με τις παραδοσιακές ενδυμασίες, και με τη συνοδεία οργάνων, έψαλλαν τα κάλαντα, δίνοντας μια ιδιαίτερα γιορταστική νότα την παραμονή των Χριστουγέννων, στους δρόμους της Ν. Τρίγλιας.
(Φωτ. Αλέκος Κοκκαλάς).

ΟΙ ΛΑΤΕΡΝΕΣ στην Τρίγλια της Προπον

Λατέρνα: είδος μηχανικού, φορητού μουσικού οργάνου με χειροκίνητο περιστρεφόμενο κύλινδρο πάνω στο οποίο είναι καρφωμένα σε ειδική διάταξη μικρά καρφιά, που χτυπούν χορδές κατάλληλα προσαρμοσμένες, και παράγουν την μελωδία.

Λατέρνα(η): αντιδάνειο < τουρκ. laterna < ιταλικό lanterna, φανάρι, οδοντωτός κυλινδρικός τροχός (σε σχήμα φαναρίου) < λατ. la(n)terna < αρχ. λαμπτήρ, αιτ. λαμπτήρα, «φανάρι».

Λατερνατζής: αυτός που χειρίζεται, που παίζει την λατέρνα [λατέρν(α)-ατζής].

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής: Α.Π.Θ, Ι.Ν.Σ, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη

Συνοπτική Ιστορία της Λατέρνας

Η Λατέρνα είναι αστικό μουσικό όργανο. Κύριο κέντρο της αστικής μουσικής παραγωγής και εκπόρευσης ήταν η Κωνσταντινούπολη, της οποίας η αδιάκοπη αστική ζωή και ο κυρίαρχος ρόλος της στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, επέτρεψαν να επηρεάσει τα ελληνικά αστικά κέντρα, τις πόλεις του Ελλαδικού και του Μικρασιατικού χώρου με την δική της Βυζαντινή (Πολιτική) μουσική παράδοση. Από την Πόλη και την Προποντίδα ξεκινούσαν έντεχνες μελωδίες που ταξίδευαν παντού όπως καθιστικά έρρυθμα, νυκτωδίες (καντάδες), κασάπικα (χασάπικα), συρτά και μπάλλοι κ.α.

Η λατέρνα ήρθε στην Κωνσταντινούπολη γύρω στο 1855, όπου ο Ιωσήφ Αρμάος από την Τήνο συνάντησε στην Πόλη τον Γκιουζέπε Τουρκόνι και αποφάσισαν να φέρουν τις πρώτες λατέρνες από την Ιταλία. Αργότερα, οι «Φράγκοι» Τουρκόνι, Καρμέλο, Αρμάος έκαναν παραγωγή λατέρνας μόνοι τους.

Η εξάπλωση της λατέρνας ήταν εκρηκτική. Από την Κωνσταντινούπολη στη Σμύρνη, στην Αθήνα, στον Πειραιά, στη Θεσσαλονίκη, στις ελληνικές παροικίες της Αιγύπτου (Αλεξάνδρεια, Κάιρο κ.α), της Ρουμανίας (Βουκουρέστι κ) ακόμη στην Βουλγαρία και Σερβία. Στην Ελλάδα η λατέρνα μεσουρανούσε μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Η λατέρνα αντικαταστάθηκε από το γραμμόφωνο και το ραδιόφωνο. Οι τελευταίες λατέρνες κατασκευάστηκαν στα μέσα της δεκαετίας του '30 από τα εργαστήρια Πολύκαρπου και Φωτίου στη Θεσσαλονίκη.

Την χαριστική βολή έδωσε η δικτατορία του Μεταξά που απαγόρευσε το παίξιμο της λατέρνας στους δρόμους. Έτσι, «η αρχόντισσα του δρόμου», η λατέρνα, «φυλακίστηκε» στα μπουντρούμια (υπόγεια) από την Ασφάλεια. Μεταπολεμικά, πολύ λίγοι τεχνίτες συνέχιζαν να παράγουν λατέρνες, όπως ο Αρμάο, εγγονός του γέρο- Αρμάο που συνεργάστηκε με τον Μάνο Χατζιδάκι. Υπήρχαν δύο ομάδες κατασκευαστών: οι «οργανοποιοί» που κατασκεύαζαν το όργανο και οι «σταμπαδόροι» που χτυπούσαν τα τραγούδια στον κύλινδρο ή βαρέλι.

Οι λατέρνες αποτελούνται από δύο μέρη, στο πάνω όπου παράγεται ο ήχος και στο κάτω όπου είναι ο κύλινδρος ή αλλιώς βαρέλι με τους μηχανισμούς του. Χαρακτηριστικό της λατέρνας είναι το στόλισμα ή η φορεσιά, στην οποίαν κρεμούσαν χίλια δυο στολίδια, χάντρες, κομπολόγια κ.α. Στο πάνω μέρος της λατέρνας υπάρχει μια εικόνα μιας όμορφης κοπέλας, όπως π.χ. της Μαρίας της Πενταγιάτισσας κ.α. Η λατέρνα είναι φορητή και στηρίζεται στα πόδια της λατέρνας ή ποδαρικό ή τρίποδο ή καρεκλάκι.

Ο λατερνατζής γυρίζει την μανιβέλα και συνήθως κρατάει και ντέφι.

Οι Λατέρνες στην Παλιά Τρίγλια

■...Τις Κυριακές, τα καλοκαίρια ο κόσμος τρέχανε στο Καζίνο (του Χρήστου Κιώτη) να γλεντήσουν κάτω από τα θεόρατα δέντρα με τους παχείς ίσκιους και με τα κρύα νερά που τρέχανε από τις Πλατανιές και ο Χρήστος πάντοτε περιποιητικός με τους εκλεκτούς μεζέδες, προπαντός από χάβαρα της θαλάσσης, έκανε τα κέφια τους. Μετά από ρακοποσία θ' αρχίσει ο χορός, χασάπικο, Σέρβικο, μπόλκες-μαζούλκες, διότι ο Χρήστος όχι μόνο του ότι ήτο καφετζής, αλλά ήτο και οργανοπαίκτης. Είχε δικά του δυο όργανα (λατέρνες), όπου αυτές οι λατέρνες, πάντοτε

Σεπτέμβριος 1963. Τριγλιανοί και Ραφηνιώτες - Τριγλιανοί κάνουν καντάδα απομνημόνεο με λατέρνα στους δρόμους της Νέας Τρίγλιας. Είχαν προηγηθεί δεκάδες πενηνταράκια του Σαλιάρη. Διακρίνονται από αριστερά: Βίλης Μήτσου (Ν. Τρίγλια), Λευτέρης Ραφτόπουλος (Ραφήνα), Λατερνατζής κάτω (ο μακαρίτης Θεόδωρος Πιστικίδης -Μπάρκουλης), Βαγγέλης Βαμβακάς (Ν. Τρίγλια- αείμνηστος φίλος), Στάθης Δημητρακό, Γιάννης Κούτρης, Διαμαντής Πριονάς (Ραφήνα).

στις φούργιες τους, προπαντός στα πανηγύρια ξεφαντώνανε. Γι' αυτή τη δουλειά είχε και τέσσερις παραγιούς, οι δύο σήκωναν τις λατέρνες στην πλάτη και οι άλλοι δυο σήκωναν τα καρεκλιά και τις μανιβέλες. Διότι όπου κι αν πήγαινε η λατέρνα θα πήγαινε με την πλάτη και με μεγάλη προσοχή φυσικά και άλλο μέσο δεν υπήρχε κατά την εποχή εκείνη. Διότι πήγαιναν σε μακρινές αποστάσεις, στην πανήγυρη του Χριστού Σωτήρος που ήτο στο Βουνό, στην άλλη πάλι που γινόταν στο Μοναστήρι του Αη Γιάννη στη θάλασσα. Έπειτα στις Χαρές, στους γάμους, αυτόν προτιμούσαν. Ακόμα κι από τα γύρω χωριά ερχόντουσαν και τον παίρνανε, διότι την εποχή εκείνη δεν υπήρχαν άλλα όργανα, από βιολιά και λαγούτα ήσαν πολύ σπάνια, γι' αυτό και κυριαρχούσαν οι λατέρνες. Όπου στη σημερινή εποχή και αν εξαφανίστησαν, όμως κάπου κάπου ακούγεται η γλυκιά φωνή της λατέρνας μέσα από το ραδιόφωνο.

Το καζίνο του Χρήστου Κιώτη στην Παλιά Τρίγλια.

Σταύρος Δ. Μαργαρίτης (Τρίγλια 1912-Ν. Τρίγλια 1995), (από μη δημοσιευμένο χειρόγραφο κείμενο).

■...Το καφενείο του Αδελφάτου, η «Κυψέλη», ήταν για την «κουλτούρα», τους μορφωμένους και για το «κεφάλαιο» του χωριού. Ήσαν επίσης τα καφενεία για επαγγελματίες, τα καφενεία των παλικαράδων- κατασκτηδών, των γιοιολτζήδων κ.λ.π., μέσα στα οποία έτρεχε το ούζο άφθονο, δίνονταν καλοί μεζέδες, η λατέρνα έπαιζε ασταμάτητα κι οι λεβέντες χορεύανε[...].

...Το μαγαζί του Κολιβίδη (σημ.ουζερι- καφενείο Βασίλη Κολιβίδη) διέθετε, βέβαια, και λα-

τέρνα και τα γλέντια άναβαν πολύ γρήγορα[...].

...Το καφενείο επίσης του Φούστα που είχε κι αυτό λατέρνα[...].

«Τρίγλια Βιθυνίας» Θανάση Πιστικίδη, Ραφήνα Οκτώβρης 1983.

Καφενεία, σελ.147 & 150.

■.....Ήτο και το Μοναστήρι του Χριστού Σωτήρος πολύ μακριά μέσα στο δάσος πάνω στο Βουνό και γινότανε πανηγύρι στις 6 Αυγούστου, όπου οι Τριγλιανοί γιορτάζανε όλοι με το πεσί. Δεν υπήρχε Τριγλιανός που να μην πάει εκεί, εκείνη την ημέρα, στο πανηγύρι.

Εκεί στην πατρίδα είχαν όλοι από ένα ζώο στην πόρτα τους μερκέπι (γαϊδούρι) είτε ρετζεπέρης (αγρότης) είτε ήταν εσνάφι. Το μερκέπι θα είναι στην πόρτα δεμένο, διότι και αυτοί το χρειαζόντουσαν επειδή είχαν και αυτοί κτήματα.

Και άκουγες στις γειτονιές να φωνάζουν «άντε βρε ε ε ε πάνε φέρε το μερκέπι (γαϊδούρι) να πάμε στο παναύρι στη Σωτήρα» και έβλεπες να φορτώνουν τα κτηνά με κάτι πλατιά κουφήνια. Ήταν κατά τέτοιο τρόπο φτιαγμένα που βολεύανε στο φόρτωμα και έβαζε ο κάθε νοικοκύρης τα μικρά του τα παιδιά μέσα στα κοφίνια και ο άνδρας και η γυναίκα τραβούσαν ίσια για το πανηγύρι και άκουγες να λένε «παντού φτωχός και στο πανηγύρι πλούσιος». [...] Ο καθένας εκεί που θα πήγαινε εκτός βέβαια από τα φαγητά που είχε μαζί του κουβαλούσε και τα στρωσίδια, τις βελόντζες (κουρελούδες), τα στρώνανε χάμω, από κάτω από πελώριες καρυδιές, μετά βγάζαν τα φαγητά και τα πιοτά τους, και τρώγαν και πίναν, μετά ερχόντουσαν στο κέφι και άρχιζε ο χορός. Χορεύανε χορό χασάπικο που τον έλεγαν βουλγάρικο- συρτό μπόλκα-μαζούλκα και από όργανα είχαν λατέρνες. Ήταν ο Φούντας ο Ηρακλής, ο Χρήστος ο Κιώτης, του Μαθιά και του Τήγα κ.λπ.

Ήταν δηλαδή πανηγύρι μόνο για γλέντι επειδή το καλούσε η γιορτή. Όχι όπως γίνεται σε εμάς εδώ στον Άγιο Μάμα δηλαδή εμποροπανήγυρη και ζωοπανήγυρη που πήγαινε ο κόσμος για να αγοράσουν και να πουλήσουν. Εκεί πήγαινε ο κόσμος για να διασκεδάσει, να χορέψουν και να πηδήσουν και να χαρούν.

Πανηγύρια και διασκεδάσεις στην παλιά Τρίγλια στα Μοναστήρια.

Σταύρος Δ. Μαργαρίτης, Νέα Τρίγλια Χαλκιδικής (από μη δημοσιευμένο χειρόγραφο κείμενο).

Λατερνατζής με την λατέρνα του στην παραλία Θεσσαλονίκης (Φωτ. Β. Σακελλαρίδης)

Τρίγλιας, στη Νέα Τρίγλια και στη Ραφήνα

Επιμέλεια: Στάθης Δημητρακός

Οι Λατέρνες στη Ραφήνα

Στη Ραφήνα πριν από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρχαν δύο λατέρνες. Την μια την είχαν οι Τριγλιανοί Απόστολος Βιάδης (Ντιμπίτσης) μαζί με τον Κώστα Καμίνη και την άλλη ο Καραμανλίδης καταγωγής Ηλίας Αναστασιάδης.

■[...]Τότε ήταν που έδωσε το κράτος στους πρόσφυγες ομολογίες. Αυτό τους έδωσε μεγάλη χαρά. Αρχίσανε να διασκεδάζουνε. Παίζαμε λατέρνες στους δρόμους...

«Η ιστορία μου», Σοφία Χρ. Γιαρένη, Εκδόσεις Δρυμός, Αθήνα 1984.

Είναι γνωστό το τραγούδι η «Δημητρούλα» του Παναγιώτη Τούντα (Σμύρνη 1886-Αθήνα 1942) που οι πρώτες στροφές είναι:

«Δημητρούλα μου
θέλω απόψε να μεθύσω
και με σέσανε μερακλού να γλεντήσω
έλα πάμε στη Ραφήνα, αλιανέρα μου
που' χει ψάρια και ρετσίνα παιχνιδιάρια μου

Θα σου φέρω λατέρνα
κάμε κέφι και κέρνα
τα ναζάκια σου άσ'τα
με τη γάμπα σου σπάστα
και όλα εγώ τα σπασμένα
τα πληρώνω για σένα...

Στίχοι- Μουσική: Πάνος Τούντας (1936)
Πρώτη εκτέλεση: Ρόζα Εσκενάζυ.

Πηγές:

1. Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής ΑΠΘ, ΙΝΣ, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη
2. «Η Μουσική μέσα από την ιστορία» Γ. Γυμνασίου, ΟΕΔΒ, έκδοση ΙΔ' 2001.
3. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 7 ημέρες, Κυριακή 18 Ιανουαρίου 1998 «Στο ρυθμό της λατέρνας»- του Γιάννη Βαλιάντζα-μουσικολόγου. Από την Πόλη και Σμύρνη έφθασε στην Ελλάδα και μας κρατάει συντροφιά για δεκαετίες.
4. Σταύρος Δ. Μαργαρίτης (Τρίγλια 1912-Ν. Τρίγλια 1995). Δημοσιευμένα και μη δημοσιευμένα χειρόγραφα κείμενα
5. «Τρίγλια Βιθυνίας» Θανάση Πιστικίδη, Ραφήνα Οκτώβρης 1983
6. Τριγλιανοί Διάλογοι, του Μάκη (Πρόδρομου) Λαδόπουλου
7. Εφημερίδα «Μελτέμι Αλλαγής, Ραφήνα.
8. «Η ιστορία μου», Σοφία Χρ. Γιαρένη, Εκδόσεις Δρυμός, Αθήνα 1984
9. «Τριγλιανιά Νέα», Εφημερίδα των Απανταχού Τριγλιανών, Θεσσαλονίκη.
10. Το βιβλίο του Πάνου Ιωαννίδη «ΛΑΤΕΡΝΑ, η αρχόντισσα του δρόμου»- Εκδόσεις Music Corner. Το βιβλίο περιέχει την ιστορία, το γλωσσάρι, τους τεχνίτες, οδηγίες λειτουργίας και συντήρησης της λατέρνας. Συνοδεύεται από CD με 18 ηχογραφήσεις από λατέρνες που έχει κατασκευάσει ο ίδιος. Το CD περιέχει τραγούδια: 1) Χασάπικο Πολίτικο 1, 2) Καροτσέρης- Πολίτικο τραγούδι, 3) Συρτό, 4) Χασάπικο 2, 5) Βάλε με στην αγκαλιά σου- Β. Παπάζογλου, 6) Πολίτικο Καλαματιανό, 7) Μικρό Αγόρι- Πολίτικος Καρσιλαμάς, 8) Μάτια σαν και τα δικά σου- Νησιώτικος Μπάλος, 9) Χασάπικο 3, 10) Τρικαλινό Ζεϊμπέκικο- Β. Τσιτσάνη, 11) Όσοι έχουνε πολλά λεφτά- Ζεϊμπέκικο Μ. Βαμβακάρη, 12) Μικρός αρραβωνιάστηκα- Χασαποσέρβικο Μ. Βαμβακάρη, 13) Μπεγκλεντίμ- τουρκική μελωδία, 14) Σ' ένα τεκέ σκαρώσανε - Β. Τσιτσάνη, 15) Ματσάραγκα- Β. Τσιτσάνη, 16) Σινανάϊ- το γνωστό «Σήκω χόρεψε κουκλί μου», 17) Καναρίνι- Σμυρνέικο 18) Προσφυγοπούλα- τραγούδι της Προποντίδας.
11. Ο Πάνος Ιωαννίδης έχει το εργαστήριό του στη Νέα Γωνιά Χαλκιδικής, χωριό κοντά στη Νέα Τρίγλια.

■ Είναι 6 Αυγούστου πολύ πρωί, χαράματα. Ο κεντρικός δρόμος του που οδηγεί προς την Πλατανιά και στη συνέχεια στα δυτικά προς τα κτήματα, είναι γεμάτος από κόσμο, που πηγαίνουν να γιορτάσουν την Αγία Σωτήρα στο ομώνυμο μοναστήρι. Όλοι έχουν φορτώσει τα χρειζόμενα πάνω στα γαϊδουράκια τους (Το Ι.Χ της εποχής εκείνης). Τα παιδιά πηγαίνουν μπροστά τραγουδώντας χαρούμενα. Οι πιο μεγάλοι συζητούν διάφορα θέματα, περπατώντας στη δροσιά του πρωινού. Οι δυο γειτόνισσες η κυρά Αθηνά και η κυρά Καλλιόπη πηγαίνουν κοντά -κοντά και λένε κι αυτές τα δικά τους[...]...ΑΘΗΝΑ: «Με ντη κουβέντα ήρταμε χωρίς να το καταλάβουμε. Να ούτο το μπάϊρι άμα νέβουμε έφτασαμε».

ΚΑΛΛΙΟΠΗ: «Δεν με λες μαρή, ούτοι με τις λατέρνες πότε ήρτασε, απέ τα μαύρα μεσάνυχτα; Και ποιοι είναι;»

ΑΘΗΝΑ: «Καλά μαρή δεν τους ξέρεις; Από πού σέφερανε. Ποιοί έχουν τις λατέρνες οι Καμίνηδες, ο Ιμπριλής ο Κιώτης...Άμα αρχίζουν να παίζουν όρεξη να 'χεις να χορεύεις».

Μετά το τέλος της λειτουργίας και κοντά το μεσημέρι το γλέντι έχει ανάψει για τα καλά. Οι λατέρνες παίζουν στο φόρτε και οι μερακλήδες έχουν αρχίσει το χορό. Ωστόσο, οι δυο οικογένειες από κεί που έστρωσαν τις βραμιές και τις λανάτες για να κάτσουν να φάνε παρατηρούν τους χορευτές».

ΚΑΛΛΙΟΠΗ: «Κει για δε μαρή που χτυπού τα πόδια ντουνα και σηκώνου τόζι, άντε φάτε γρήγορα, να τα σηκώσω για να μην γεμίσου χώμα τα φαγιά».

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ: «Σους μαρή και δρολίκωνε κειπέρα και φέρε και το άλλο το μπουκάλι με το ρακί, να σε δείξω εγώ τι σοί χορεύου. Άντε Τζιβάνη σηκώνου».

ΑΘΗΝΑ: «Άστονε μπρε Χρυσέ, δε ντόνε βλέπεις που είναι μεθυσμένος».

ΤΖΙΒΑΝΗΣ: Αγριοκοιτάζοντας τη γυναίκα του: «Σους μαρή σφουγγια, να μη σε δώσω καμιά ξεστρεμένη μες στους τσενιέδες και σε πάρου τα ιψήματα που α με πεις και μεθυσμένο. Άντε Χρυσέ σήκω και παίζου το Πολίτικο το συρτό». Οι δυο άντρες σηκώνονται και προχωρούν προς τους χορευτές, παραπατώντας κάπου- κάπου.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ: «Μάνα δονά για δείτε καιπαζελίκια πράματα, τα νταντούλια και τα δυό που αξεήρου ναπέσου να σκοτωθού»[...].

Τριγλιανοί Διάλογοι, του Μάκη (Πρόδρομου) Λαδόπουλου.

«Μελτέμι Αλλαγής, αριθμ. φύλλου 71, Ραφήνα Σεπτέμβριος 1985.

■...το παλικάρι που έχει πάρει το Σταυρό λ.χ. της Ενορίας του Αϊ Γιώργη, η κουμπανία αυτή θα πάρει τον Τίμιο Σταυρό από την εκκλησία της Ενορίας του και θα γυρίσουν όλο το χωριό με τον δίσκο για να μαζέψουν χρήματα. Με αυτά τα χρήματα που θα συγκεντρώσουν από το γύρισμα του Σταυρού στο χωριό, θα δοθούν στην Σχολική Επιτροπή όπου θα χρησιμοποιηθούν για τα ορφανά παιδιά που πηγαίνουν σχολείο, για οποιαδήποτε ανάγκη τους. Στη συνέχεια από το ποσό της εισπραξης θα πάρουν και τα παιδιά της Ενορίας που πήραν τον Σταυρό ένα μερίδιο και θα κάνουν γλέντι τρικουβερτο όλοι μαζί όσοι πέσαν στη θάλασσα, με συνοδεία μουσικών οργάνων. Κατ' εκείνη την εποχή κυριαρχούσαν οι ολοστόλιστες από λουλούδια και κάντρα λατέρνες, ενώ τα ψιλά παιχνίδια (βιολιά, λαγούτα κ.λπ.) όπως τα λέγανε οι Τριγλιανοί ήσαν πολύ ολίγα.

Τα Φώτα στην παλιά Τρίγλια

Σταύρος Δ. Μαργαρίτης, Νέα Τρίγλια Χαλκιδικής (από μη δημοσιευμένο χειρόγραφο κείμενο).

■.....Ακόμη την παραμονή μετέφεραν τα προικιά της νύφης στο σπίτι του γαμπρού με συνοδεία λατέρνας. Δια να πάρουν όμως τα προικιά οι φιληνάδες της νύφης καθόταν επάνω στο σεντούκι και ζητούσαν χρήματα δια να τα δώσουν. Την Κυριακή το πρωί πήγαινε ο γαμπρός να πάρει τη νύφη δια την εκκλησία και οι παλικαράδες του επάνω ή του κάτω μαχαλά βάζανε το σχοινί και ζητούσαν από τον γαμπρόν να τάξη (πραγμαστί) συνοδεία λατέρνας τη νύφη στην εκκλησία, και η λατέρνα περιμενε και πάλι απ' έξω να τους συνοδέψει και πάλι στο σπίτι. Στο γάμο σήκωναν τον κουμπάρο να τάξη και έταζε, ως συνήθως, ένα αρνί στο φούρνο στην Πλατανιά. Ένα άλλο έθιμο που επικρατούσε στους γάμους ήταν, όπως συνήθως να ρίχνουνε, όταν εγένετο το Ησαία χόρευε ρύζι και κουφέτα, στους πλούσιους όμως γάμους πετούσαν στον πολυέλαιο ασημένια γρόσια και μπακιρένιες δεκάρες και έκαναν θόρυβο δια να δείξουν ότι γίνονταν πλούσιος γάμος και τα μικρά έκαναν φασαρία και τα μάζευαν. Μετά το γάμο στο σπίτι το γλέντι συνεχιζόταν μέχρι των πρωινών ωρών με την λατέρνα να παίζει συνέχεια και χόρευαν διάφορους χορούς, συνήθως συρτό-κασάπικο-πολίτικο-αντικρυστό-ζεϊμπέκικο....Αυτά μας είπε εν ολίγοις ο αγαπητός συμπατριώτης κ. Νικ. Γκίκογλου.

Στο κέντρο της Αθήνας γλυκολαλούν συχνά λατέρνες, από το Μοναστηράκι, στην Αθηνά, στην Αιόλου, στην Ερμού, στην Ανδριανού, στην Πλάκα, στο Θησείο. (Φωτ. Ελένη Δημητρακού)

Από τα ήθη και έθιμα της Παλαιάς Τρίγλιας «Τριγλιανιά Νέα», Θεσσαλονίκη, 25 Οκτωβρίου 1975, αρ. φύλλου 1, σελ.2.

Οι Λατέρνες στη Ν. Τρίγλια

Στα πρώτα χρόνια από του 1923 και εντεύθεν, το πρώτο καφενείο που λειτούργησε ήταν του Χρήστου Κιώτη (Νικολαΐδη). Ο Χρήστος ήταν παλιός καφετζής, καθαρός και πολύ μερακλής. Δίπλα στο μπουφέ ήταν η ωραία του λατέρνα, ολοστόλιστη από χάρτινα τριαντάφυλλα και στη μέση το κάντρο μιας ωραίας κοπέλας.....

Το καφενείο του Χρήστου Κιώτη στη Ν. Τρίγλια.

Τριγλιανιά Νέα, 24 Φεβρουαρίου 1981, φύλλο 30.

Τριγλιανιά Λαογραφικά- Σταύρος Μαργαρίτης.

.....Εκεί άπου κάτου στο τσαρδάκι, έγινε ο μπουφές με μπουφετζή τον αλησμόνητο Ραφαήλ Μυτιληνό. Από μουσικά όργανα, έκτος από τις λατέρνες του Δημητρώ Ιμπριλή, του Χρήστου Κιώτη και του Κώστα Πιστικίδη, έφεραν και ορχήστρα από την Θεσσαλονίκη. Τέλος κατέφθασε κόσμος απ' όλα τα μέρη της Χαλκιδικής και έγινε μια πανήγυρη, που όσοι βρέθηκαν, θα την θυμούνται σ' όλη τους τη ζωή.

Η πανήγυρης της Αγ. Παρασκευής στην Νέα Τρίγλια.

Τριγλιανιά Νέα, 1 Αυγούστου 1979, Φύλλο 21.

Τριγλιανιά Λαογραφικά- Σταύρος Μαργαρίτης.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΤΡΙΓΛΙΑΝΩΝ

Εισαγωγή

Είναι γνωστό σε όλους που ασχολούνται με την ιδιαίτερη ιστορία της Τρίγλιας μας ότι οι πατέρες μας αναφερόντουσαν συχνά στην πρώτη προσφυγιά ή τον πρώτο διωγμό που υπέστησαν την περίοδο του πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1914-1918). Οι μνήμες που συνόδευαν αυτά τα τραγικά γεγονότα παρέμεναν για πολλά χρόνια ζωντανές αλλά αυτό που ξεχώριζε στις αφηγήσεις τους ήταν το αίσθημα της κατάφορης αδικίας και της διάψευσης κάθε ελπίδος τους για μια ειρηνική ζωή στην πατρίδα.

Η πολιτική των Διωγμών

Οι ρομαντικές ελπίδες στους κύκλους των «προοδευτικών» που είχαν ανατείλει με την επανάσταση των νεοτούρκων το 1908 για δημοκρατία και ισοπολιτεία δυστυχώς διαψεύστηκαν τραγικά. Οι δυστυχείς τριγλιανοί πατέρες μας, όπως και άλλοι λαοί της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, Αρμένιοι Ασύριοι κ.τ.λ, πλήρωσαν πανάκριβα την ιδιαιτερότητα τους, την ελληνική δηλαδή τους γλώσσα και την χριστιανική τους θρησκεία. Αντί ισοπολιτείας και δικαιωμάτων οι έλληνες κάτοικοι της Τρίγλιας υπέστησαν έκτακτες φορολογίες διωγμούς και πάνω από όλα εκτοπίσεις.

Η πολιτική αυτή του οθωμανικού κράτους ήταν γερμανικής προελεύσεως με κύριο εμπνευστή τον Λίμαν φον Σάντερς πασά ο οποίος μεταξύ άλλων έκρινε ότι οι έλληνες της Μικράς Ασίας ενεργούσαν προς όφελος των μεγάλων δυνάμεων της Αντάντ, ήταν λαός εχθρικός προς τα γερμανικά συμφέροντα στην περιοχή και ότι έπρεπε πάση θυσία να εξουδετερωθούν. Η εφαρμογή του σχεδίου αυτού ανατέθηκε στους τούρκους οι οποίοι το εφάρμοσαν με διαβολικό πράγματι τρόπο. Σε απόρρητη τουρκική διαταγή του υπουργού εσωτερικών Ταλαάτ Μπέη της 14/5/1914 διατάσσεται η εκτόπιση των Ελλήνων κατοίκων των παραθαλασσίων οικισμών ενώ σε περίπτωση άρνησης των κατοίκων να συμμορφωθούν προβλεπόταν η ανάθεση του έργου δια προφορικών εντολών στους αδελφούς μουσουλμάνους οι οποίοι είχαν το δικαίωμα με την χρήση κάθε μέσου και υπερβολής να τους εξαναγκάσουν να το πράξουν.

Με την έκρηξη του πολέμου και ως πρώτο βήμα των διωγμών οι άρρενες χριστιανοί με πρόσημα την ισότητα εκλήθησαν και αυτοί στα όπλα αλλά αντί αυτού βρέθηκαν πολύ συχνά εμπρός στα τάγματα καταναγκαστικής εργασίας (αμελέ ταμπουρού) από τα οποία πολύ λίγοι γύρισαν ζωντανοί και υγιείς. Πάρα πολλοί για να γλιτώσουν λιποτάκτησαν ή μετανάστευσαν στην Αμερική και αλλού. Τα «τάγματα» αυτά των κρυπτομένων σε κρυψώνες, σπηλιές, στέγες κτλ ευφυώς ονομάσθηκαν τότε αντί αμελέ ταμπουρού, ταβάν ταμπουρού (ταβαν = στέγη, ταβάνι).

Εάν το πρώτο βήμα των μέτρων αφορούσε τους άρρενες από το δεύτερο δεν γλίτωσε κανείς. Με το πρόσχημα ότι οι ελληνικές παραλιακές κοινότητες τροφοδοτούσαν τα συμμαχικά υποβρύχια που δρούσαν τότε στην Προποντιίδα ή αλλιώς θάλασσα του Μαρμαρά, αποφασίστηκε ο εκτοπισμός όλων των Ελλήνων κατοίκων. Η ιστορία των υποβρυχίων αυτών ομολογώ ότι με απασχολούσε από παλιά και παρόλο που οι αυτόπτες μάρτυρες της εποχής με διαβεβαίωναν ότι δεν είχαν καμία σχέση με τις κατηγορίες που τους αποδιδόταν είχα αποφασίσει να το ψάξω.

Ο Υποβρύχιος Πόλεμος Βαλκανικοί πόλεμοι

Η εποποιία του ελληνικού στρατού και ιδιαίτερα η δράση του πολεμικού ναυτικού τότε που γέμισε με τόση χαρά τους ραγιάδες τριγλιανούς, λειτούργησε ως παράδειγμα για τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο 2 χρόνια αργότερα. Το πρώτο υποβρύχιο που έδρασε στη περιοχή Δαρδανελίων / Προποντιδας ήταν το ελληνικό «καταδύμενο», όπως λεγόταν τότε, «Δελφίν» κατά την διάρκεια των βαλκανικών πολέμων 1912-1913. Αξίζει να δούμε με περισσότε-

ρες λεπτομέρειες τα γεγονότα αυτά.

Το επιτελικό σχέδιο των Ελλήνων που εφαρμόστηκε από τον ναύαρχο Κουντουριώτη που επέβαινε του θρυλικού «Αφέρωφ» είχε σαν στόχο τον αποκλεισμό/εξουδετέρωση του τουρκικού στόλου στα στενά. Η βάση εξόρμησης του στόλου μας ήταν η Λήμνος (Μούδρος) και η Τένεδος που είχαν καταληφθεί τις πρώτες μέρες του πολέμου. Η αποφασιστικότητα του Κουντουριώτη και ο ηρωισμός των ελληνικών πληρωμάτων κατατρόπωσαν τον υπέρτερο τουρκικό στόλο και εγκατέστησαν από τότε την κυριαρχία μας στο Αιγαίο. Αυτό που δεν είναι ευρύτερα γνωστό είναι η δράση του υποβρυχίου «Δελφίν» με κυβερνήτη τον πλωτάρχη Στ. Παπαρηγόπουλο.

Το καταδύμενο «Δελφίν»

Η Δράση του υποβρυχίου «Δελφίν»

Μπορεί το πιο διάσημο πολεμικό πλοίο να ήταν το «Αβέρωφ» αλλά τα πιο πρωτότυπα ήταν το «Δελφίν» και το «Ξιφίας», τα δύο υποβρύχια ή «Καταδύμενα» όπως τα έλεγαν που παραγγέλθηκαν στα ναυπηγεία Schneider της Γαλλίας στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης του ναυτικού τον Σεπτέμβριο του 1910. Η παράδοση του «Δελφίν», έγινε στις 21 Αυγούστου 1912 στο Ναύσταθμο της Τουλον. Κυβερνήτης ήταν ο Πλωτάρχης Στ. Παπαρηγόπουλος, ενώ το υπόλοιπο πλήρωμά του το αποτελούσαν άλλα 17 άτομα. Είχαν γίνει μόλις έντεκα καταδύσεις όταν ο Παπαρηγόπουλος πήρε διαταγή να αποπλεύσει εσπευσμένα από την Τουλον για τον Ναύσταθμο. Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος θα άρχιζε σε λίγες ημέρες.

Το «Δελφίν» άφησε τη Γαλλία στις 29 Σεπτεμβρίου με κατεύθυνση την Κέρκυρα. Εκεί έφτασε στις 4 Οκτωβρίου, την ημέρα που κηρύχθηκε ο πόλεμος. Στην Κέρκυρα δεν κάθισε παρά λίγες μόνο ώρες και την επομένη, 5 Οκτωβρίου 1912, κατέπλευσε στο Ναύσταθμο της Σαλαμίνας. Ήδη το «Δελφίν» είχε επιτελέσει έναν άθλο. Γιατί τι άλλο από άθλος είναι ένα τόσο μεγάλο ταξίδι, για την ακρίβεια 130 ώρες πλου, με ένα καινούργιο τύπο πλοίου και με μάλλον άπειρο πλήρωμα; Όπως και να έχει το πράγμα το μόνο που ενδιέφερε εκείνη την ώρα ήταν το «Δελφίν» να βρεθεί στην πρώτη γραμμή μαζί με τον υπόλοιπο στόλο.

Στις 19 Οκτωβρίου έφυγε από το Ναύσταθμο για να ενωθεί με τον υπόλοιπο στόλο που ναυλοχούσε στο Μούδρο της Λήμνου. Ως τις 20 Νοεμβρίου η δραστηριότητα που είχε το «Δελφίν» ήταν καταδυτικές ασκήσεις στον κόλπο του Μούδρου και προπαντός οι συνεχείς επιθεωρήσεις των μηχανών του και των συστημάτων του που παρουσίαζαν προβλήματα. Τότε άρχισε τις επιθετικές περιπολίες, πλέοντας στην επιφάνεια αλλά και σε κατάδυση, έξω από τα Δαρδανέλια, ενώ τις νύκτες προσορμιζόταν στην Τένεδο.

Εν τω μεταξύ στις 3 Δεκεμβρίου ο ελληνικός στόλος τρέπει σε φυγή τον τουρκικό που εξήλθε των στενών και τον αναγκάζει να επιστρέψει ντροπιασμένο στα στενά. Ωστόσο και η 9η Δεκεμ-

Του Αλέξανδρου Ιωάννου Κοκκινίδη
Υποναύαρχος Ιατρός Π.Ν ε.α.

βρίου 1912 είναι μια σημαντική ημερομηνία για τη ναυτική ιστορία. Την ημέρα εκείνη πραγματοποιήθηκε η πρώτη εκτόξευση τορπιλών από υποβρύχιο κατά εχθρικού πολεμικού πλοίου. Το υποβρύχιο δεν ήταν άλλο από το «Δελφίν», και το πλοίο για το οποίο ρίχτηκε η τορπίλη το τουρκικό «Μετζητιέ». Το ότι η επίθεση απέτυχε έχει μάλλον μικρή σημασία. Ούτε οι τορπίλες της εποχής, ούτε και τα μέσα που είχε το «Δελφίν», όπως για παράδειγμα το περισκόπιο, του έδιναν πολλές δυνατότητες επιτυχίας. Στην προσπάθειά του να επιστρέψει στη βάση του, το «Δελφίν» προσάραξε βόρεια της Τενέδου. Η ανυπαρξία ειδικών χαρτών και η ύπαρξη μόνο μαγνητικής πυξίδας ήταν τα κύρια αίτια. Παρόλα αυτά αποκολλήθηκε δι ιδίων μέσων και πλέοντας στην επιφάνεια επέστρεψε στο Μούδρο.

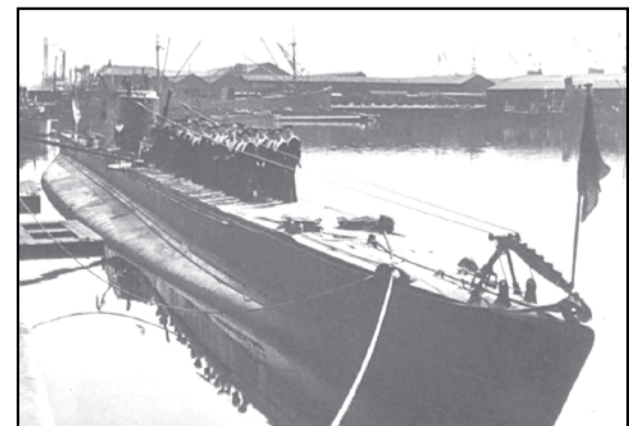
Η δράση του υποβρυχίου δημιούργησε νέο «πνοκέφαλο» στον τουρκικό στόλο ο οποίος υπό την πίεση της κοινής γνώμης στην Τουρκία, επιχειρώντας την δεύτερη έξοδό του στις 5 Ιανουαρίου 1913 εισπράττει το δεύτερο και πιο αποφασιστικό χτύπημα στην ναυμαχία της Λήμνου και καταφεύγει οριστικά πλέον ηττημένος στην ασφάλεια των πυροβόλων των στενών μέχρι το τέλος του πολέμου.

Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος

Η μεγάλη επιτυχία των Βαλκανικών κρατών και ιδίως των Ελλήνων προσανατολίζει την Μ Βρετανία προς μια συμμαχία με την Ελλάδα στην επερχόμενη ευρωπαϊκή σύγκρουση. Ο Winston Churchill σε μυστική συνάντηση με το ναυτικό της Ελλάδος επιζητά στενή συνεργασία η οποία δυστυχώς λόγω του εθνικού δικασμού δεν τελεσφορεί μέχρι το 1916.

Από όλες τις εκστρατείες του πρώτου παγκόσμιου πολέμου, αυτή που εμπνέει την πιο μόνιμη γοητεία και είχε άμεση επίδραση στην ζωή των παππούδων μας ήταν η συνδυασμένη προσπάθεια βιαίας διάρρηξης των στενών των Δαρδανελίων εκ μέρους των δυνάμεων της Αντάντ και η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης το 1915. Η αρχική σύλληψη ανήκει τον μετέπειτα-πρώτο Λόρδο του ναυαρχείου sir Winston Churchill, και ο στόχος του ήταν να ανοίξει μια γραμμή εφοδιασμού μέσω της Μαύρης Θάλασσας προς τους πολιορκούμενους συμμάχους Ρώσους και να οδηγήσει ταυτόχρονα την οθωμανική Τουρκία σε συνθηκολόγηση με ένα και μόνο αποφασιστικό χτύπημα.

Πριν ακόμη αρχίσει η εκστρατεία της Καλλιπόλεως απεστάλη το βρετανικό υποβρύχιο B-11 τον Δεκεμβρίου του 1914, σε ρόλο παραπλήσιο του «Δελφίν» και εξορμώντας από τα ίδια ορμητήρια, τον Μούδρο, επέτυχε να εισχωρήσει 12 μίλια στα στενά και πλέοντας μέσω των ναρκοπεδίων του Σαρί Σανκγλάρ βύθισε το αγκυροβολημένο τουρκικό θωρηκτό Μετζητιέ. Στα μέσα του Ιανουαρίου 1915, το γαλλικό υποβρύχιο Saphir προσπάθησε να εισχωρήσει βαθύτερα, αλλά χάθηκε ατύχηδρο ακριβώς μετά το Τσανάκαλε.

Υποβρύχιο τύπου Saphir

Συνέχεια στο επόμενο τεύχος

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΗΔΙΚΙΟΥ (II)

(Συμπληρωματικά στοιχεία στο άρθρο του προηγούμενου τεύχους)

Ξεκινώντας, θέλω να καταχωρήσω δυο πολύ σημαντικές πληροφορίες που αφορούν τη ζωή της Μονής. Πρώτον, η μονή εθεωρείτο καταφύγιο των εικονολατρών και υπέστη αρκετά δεινά από τους εικονομάχους. Δεύτερον, το διέπον τη Μονή σύστημα, ήταν των «ακοίμητων» λεγομένων μοναχών, οι οποίοι διαιρούμενοι κατά κάποιους συγγραφείς σε τρεις ή έξι χορούς, έψαλλαν νύκτα και ημέρα την εκκλησιαστική ακολουθία της Μονής και κοιμώντο ελάχιστα. Ο όσιος Θεόδωρος, ο Στουδίτης μιλώντας περί των ακοιμήτων, λέγει: «... όρα γαρ το γενόμενον, ψαλμωδία την ψαλμωδιαν διαδέχεται, ανάγνωσις την ανάγνωσιν, μελέτη την μελέτην, προσευχή την προσευχήν καθάπερ κύβλος άγων και συνάπτων ημάς τω Θεώ».

Όπως προανέφερα, κτήτωρ και πρώτος ηγούμενος ήταν ο Όσιος Νικηφόρος ο οποίος είχε γίνει μοναχός σ' ένα μοναστήρι κοντά στην περιοχή της σημερινής Τριγλείας και με την ευλογία (άδεια) του

Γέροντά του έκτισε την Μονή Μηδικίου στα ερείπια του παλαιότερου ναού και την αφιέρωσε στον Άγιο Σέργιο. Ο Όσιος έλαβε μέρος στην Ζ' Οικουμενική Σύνοδο που έγινε στη γειτονική Νίκαια, επί Αυτοκράτειρας Ειρήνης το έτος 878 και υπέγραψε ως ηγούμενος της Μονής «του Αγίου Σεργίου Μηδικιώνος». Αργότερα ήρθε στη Μονή ο Όσιος Νικήτας και υπετάγη στον Όσιο Νικηφόρο. Ο οποίος αφού τον εδοκίμασε⁽¹⁾, τον προσήγαγε στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Τάρασιο με την παράκληση να τον χειριτονήσει διάκονο και πρεσβύτερο και να τον καταστήσει ηγούμενο. Το έτος 805 (κατ' άλλους 814) εκοιμήθη ο Όσιος Νικηφόρος και κατέλειπε στον μαθητή του Όσιο Νικήτατην ηγουμενία της Μονής που την εποχή εκείνη αριθμούσε περί τους 100 μοναχούς.

Ο όσιος Νικήτας ταλαιπωρήθηκε πάρα πολύ από τους εικονομάχους με διάφορα μαρτύρια και εξορίες και εκοιμήθη στις 3 Απριλίου του έτους 824 εκτός

Μονής. Την περίοδο που ο Όσιος διώχθηκε, εξορίστηκε και γενικά εβρίσκετο εκτός Μονής, τον αντικαθιστούσε ο μαθητής του Θεοστήρικτος, ο οποίος και συνέγραψε τον βίο του Οσίου Νικήτα. Μετά την κοίμηση του Οσίου Νικήτα, πριήλθε η ηγεμονία στον Θεοστήριτο⁽²⁾, για τον οποίο δυστυχώς δεν ξέρουμε πολλά πράγματα, ούτε πόσα χρόνια παρέμεινε στην ηγουμενία της Μονής.

Μετά τον ηγούμενο Θεοστήριτο, ανέλαβε την ηγουμενία ο μοναχός Αθανάσιος ο οποίος επί αρκετά χρόνια ήταν οικονόμος της Μονής. Αφού διοίκησε συνετά και θεάρεστα το Μοναστήρι, κοιμήθηκε. Μετά την κοίμησή του έκανε πάρα πολλά θαύματα. Δυστυχώς μετά τον Όσιο Αθανάσιο δεν έχουμε πληροφορίες για την Μονή και μόνο επί Μιχαήλ Ψελλού (1018-1081) μαθαίνουμε κάποια πράγματα. Αυτός ο οποίος ονομαζόταν «ύπατος των φιλοσόφων» και

έδρασε στον πολιτικό τομέα πάρα πολύ κατά τον ΙΑ' αιώνα εκάρη μοναχός και από Κωνσταντίνος που ελέγετο, μετονομάστηκε Μιχαήλ. Αυτός λοιπόν ο Μιχαήλ Ψελλός ο οποίος κατείχε μεγάλο αξίωμα ζήτησε και έλαβε υπό την κατοχή του την Μονή.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να τονίσω ότι δεν τελειώνει εδώ η ιστορία του Μοναστηριού. Όπως έγραφα και στην αρχή του άρθρου, η Μονή είχε ζωή μέχρι την αποχώρησή μας από το χωριό. Έχω προσωπικά ακούσματα από

τον παππού μου Απόστολο Κοκκαλά, που μ' έλεγε ότι πηγαίνοντας οι χωρικοί στα χωράφια τους, έβγαινε ο καλόγερος με ψωμί κι ελιές και προσέφερε στους περαστικούς χωριανούς. Έχω συγκεντρώσει αρκετά στοιχεία, άγνωστα μέχρι σήμερα για την Μονή, τα οποία αφού επεξεργαστούν θα δημοσιευθούν προς δόξαν Θεού και τιμή των Αγίων μας.

Ιερομόναχος Θεοδόσιος
Μικραγιαννανίτης
(Σπετσής)
Ιανουάριος 2010

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- (1) Δοκιμασία λέγεται η περίοδος κατά την οποία προσέρχεται στη Μονή κάποιος λαϊκός μέχρι τη στιγμή που θα καρεί μοναχός. Σ' αυτή την περίοδο και αυτός δοκιμάζει αν αντέχει και αν μπορεί να ζήσει την μοναστική ζωή αλλά και δοκιμάζεται από τον ηγούμενο κατά πόσο έχει ζήλο για την κατά Χριστόν ζωή και είναι κατάλληλος για την μοναχική ιδιότητα.
- (2) Υπάρχει και άλλος Όσιος θεοστήρικτος εκτός από αυτόν της Μονής Πελεκητής, δεν ξέρουμε όμως αν είναι αυτός ο της Μονής Μηδικίου ή κάποιος άλλος με το ίδιο όνομα.

Το γλωσσάρι της Τρίγλιας

Συνέχεια του γράμματος Π από το προηγούμενο τεύχος

Παραμάννα (η) = είδος καρφίτσας ασφαλείας
Παραμάννα (η) = η τροφός η γυναίκα που θηλάζει ξένο παιδί
παράμερα (επιρ) = στην άκρη, απόμερα
παραμικρό (το) / με το παραμικρό (= με τη πιο μικρή αφορμή, χωρίς να υπάρχει σοβαρός λόγος)
παραμονεύω = παραφυλάω, ενεδρεύω
παρανάλωμα (το) = ολοκαύτωμα / παρανάλωμα της φωτιάς
Παράνομα (το) = επώνυμο / ποιο 'ναι το παράνομά σου;
Παρανόμια (τα) = παρατσούκλια / ούλο δεινία και παρανόμια
Παραπόρτι (το) = κρυφή είσοδος
Παράς (ο) = το χρήμα
Παρασόλι (το) = ομπρέλα ηλίου
Παρασούζουλος (ο) = ο πνευματικά ή σωματικά καθυστερημένος
Παρασούσουμος (ο) = δύσμορφος, στραβομούτσουνος
Παραστόλης (ο) = άσχημος
παραστρατώ = εκτρέπομαι, παίρνω τον κακό δρόμο/ η παραστρατημένη (= η γυναίκα που πήρε τον κακό δρόμο)

Παράτα (η) = παρέλαση
Παραταίρι (το) = αυτός που δε ταιριάζει με κάποιο ενώ θα έπρεπε
παράταιρο (το) = αυτό που δεν ταιριάζει με κάτι, ενώ θα έπρεπε
παρατσούκλι (το) = όνομα που δίνεται σε κάποιο με ειρωνική διάθεση για κάποιο ελάττωμά του.
παράφρονος (ο) = τρελός / σκότωνα παλαβούς, πλήρωνε τζερεμέδες
παραχώνομαι = γίνομαι ενοχλητικός σε κάποιο
παραχώνω = σκεπάζω με χώμα, θάβω
Παραώνι (το) = το παραγώνι στο τζάκι
Παρδαλός (ο) = ποικιλόχρωμος, (μτφ παρδαλή) η γυναίκα ελευθέρων ηθών
Παρέκει = (επιρ) πιο πέρα
Παρεκκλησί (το) = εκκλησιά που ανήκει σε μεγαλύτερη εκκλησία
παρηγόρια (η) = οτιδήποτε παρηγορεί, το δειπνο μετά την κηδεία, μακαριά
πάρλα (η) = φλυαρία
Παρλαπίπες (οι) = φλυαρίες
παρλάρω = φλυαρώ
παρουσία = το να είναι κανείς πα-

ρών / Δευτέρα Παρουσία
παρτάλης (ο) = αυτός που φορά κουρέλια, αυτός που έχει ακατάστατο ντύσιμο
Παρτάλι (το) = το κουρέλι
Παρτσαλαντίζω = κομματιάζω
πάρωρα (επιρ) = αργά
Παρώρι (το) = ανόητος, βραδύνουσι / έχει ένα παιδί, παρώρι
πασαπόρτι (το) = διαβατήριο, (μτφ) διώξιμο, αποπομπή / πήρε το πασαπόρτι του
Πασβάντης (ο) = ο νυχτοφύλακας
πασκίζω = μοχθώ, κάνω ό,τι μπορώ
πάσο (το) = βήμα, πάει με το πάσο του (= προχωρά χωρίς βιασύνη) / πάω πάσο (= παραιτούμαι)
πασπάλα
Πάσπαλα (τα) = πολύ λεπτό αλεύρι
πασπάτεμα (το) = ψηλάφηση, ψαχούλευμα
Πασπατεύω = ψηλαφώ, ψαχουλεύω
Πάστρα (η) = καθαριότητα
Παστρικιά (η) = γυναίκα κακής διαγωγής
παστρομάς (ο) = είδος παστού κρέατος
πασχάλια (τα) = πίνακας κινητών γιορτών/ έχασε τα πασχάλια του (= τα

λογικά του)
Πατάρι (το) = ημιπάτωμα, ξύλινη
Πατατούκα (η) = μάλλινο κοντό αντρικό πανωφόρι
Πατατούκος (ο) = χοντρό σακάκι / Βάλε ντο πατατούκο σου, να μη γκρυσώσεις
Πατέντα (η) = δίπλωμα ευρεσιτεχνίας / είσαι βλάκας με πατέντα
πατερημά (τα) = προσευχές
πατερίτσα (η) = ραβδί δεσποτικό
πάτερο (το) = μεγάλο δοκάρι που στηρίζει τη στέγη ή το πάτωμα / (μτφ) κολοκίθια στο πάτερο ανόητα λόγια ή πράξεις
πατίκι (το) = παντόφλα
πατικώνω = συμπιέζω
πατινάδα (η) = καντάδα
Πατιρντί (το) = ο θόρυβος, φασαρία
Πατόκορφα (επιρ) = από τη κορυφή ως τα νύχια
πάτος (ο) = πυθμένας, βυθός / του βγήκεοπάτος (=κατακουράστηκε), ήρθε πάτος (= βγήκε τελευταίος σε εξετάσεις, αγώνες)
Πατούνα (η) = το πέλημα
πατρίδα (η) = η χώρα που γεννήθηκε κάποιος, ο ιδιαίτερος τόπος που γεννήθηκε ή κατοικεί κάποιος

Η συνέχεια του Π στο επόμενο τεύχος

Φώκεια Μικράς Ασίας 1913-1920

Οι φωτογραφικές μαρτυρίες του Felix Sartiaux

Μικρά Ασία 1914. Ο πρώτος διωγμός των ελληνικών πόλεων προς τα ενδότερα, είναι σε εξέλιξη. Η Παλαιά Φώκεια, μια πόλη με ελληνικό πληθυσμό, στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, υφίσταται κι αυτή τις σφαγές, τις λεηλασίες και το διωγμό των κατοίκων της. Ένας διωγμός που έμεινε άγνωστος στη συλλογική μνήμη, λόγω απουσίας φωτογραφικών τεκμηρίων. Το μόνο που υπήρχε ήταν οι αφηγήσεις ορισμένων αυτοπτών μαρτύρων, όπως τις έφεραν μαζί τους οι Φωκειανοί πρόσφυγες. Όσες από αυτές πρόλαβαν να καταγραφούν και να διασωθούν μέχρι σήμερα.

Η ανακάλυψη πρόσφατα των φωτογραφιών του Γάλλου αρχαιολόγου Felix Sartiaux που βρισκόταν στην Φώκεια εκείνη την περίοδο –διενεργώντας ανασκαφές, αφού η Φώκεια ιδρύθηκε τον 6^ο αιώνα π.Χ., είχε ένδοξη ιστορία και ίδρυσε η ίδια πολλές πόλεις στην Μεσόγειο ανάμεσα στις οποίες είναι η Μασσαλία– επιβεβαίωσε με τον πιο εντυπωσιακό τρόπο τις αφηγήσεις των Φωκειανών για τα γεγονότα του Ιουνίου του 1914.

Ο Felix Sartiaux πέρα όμως από το πολύτιμη αποτύπωση των εικόνων, δεν έμεινε απαθής μπροστά στις σφαγές και τις βιαιοπραγίες που συνέβαιναν. Με την εμφάνιση πίσω από τους λόφους της πόλης, οπλισμένων συμμοριών από Τσέτες που πυροβολούσαν

για να σπείρουν τον πανικό, ο ίδιος και οι τρεις Γάλλοι συνεργάτες του, της γαλλικής αρχαιολογικής αποστολής (Sartiaux, Carlier και Dandrie), ενώ κατοικούσαν στο ίδιο σπίτι, κωρίστηκαν και εγκαταστάθηκαν σε διαφορετικά σπίτια. Υψώσανε τη γαλλική σημαία σε καθένα από αυτά και ζήτησαν από τον καίμακάμη, κωροφύλακες για προστασία και στον καθένα, τους δόθηκε ένας. Εκτοντάδες Έλληνες βρήκαν καταφύγιο στα σπίτια αυτά και σώθηκαν χάρις στο θάρρος και τη ψυχραιμία των τεσσάρων Γάλλων αρχαιολόγων.

Οι φωτογραφίες του ανακαλύφθηκαν από τον κ. Χάρη Γιακουμή τον Μάιο του 2005, όταν ένας Γάλλος έμπορος που τις είχε αποκτήσει σε έναν πλειστηριασμό στη Γαλλία, τον κάλεσε να τις δει. Ο έμπειρος ιστορικός φωτογραφίας δεν άργησε να ανακαλύψει ότι είχε μπροστά του το φωτογραφικό αρχείο του Γάλλου αρχαιολόγου Felix Sartiaux. Ανάμεσα στα άλλα εντόπισε και ένα βιβλιράκι γραμμένο από τον Γάλλο αρχαιολόγο με τίτλο “Le sac de Phocée et l’expulsion des Grecs ottomans d’Asie Mineure” (Η καταστροφή της Φώκαιας και η εκδίωξη των Ελλήνων οθωμανών από την Μικρά Ασία) που διαβάζοντας το διαπίστωσε με έκπληξη –όπως αναφέρει ο ίδιος ο Χάρης Γιακουμής στον πρόλογο του βιβλίου με τις φωτογραφίες– ότι ορισμένες από τις φωτογραφίες, φώτιζαν το κείμενο που εξιστορούσε ο Sartiaux λεπτό προς λεπτό το τι πέρασαν οι Έλληνες Φωκειανοί κατά το «μαύρο ημερονύκτιο», όπως το είχε χαρακτηρίσει ένας αυτόπτης μάρτυ-

Οι Έλληνες κάτοικοι της Φώκαιας και των γύρω περιοχών επιβιβάζονται σε πλοία για να αναχωρούν για την Θεσσαλονίκη, τον Πειραιά ή την Μυτιλήνη, Σάββατο 13 Ιουνίου 1914.

χαιολόγο με τίτλο “Le sac de Phocée et l’expulsion des Grecs ottomans d’Asie Mineure” (Η καταστροφή της Φώκαιας και η εκδίωξη των Ελλήνων οθωμανών από την Μικρά Ασία) που διαβάζοντας το διαπίστωσε με έκπληξη –όπως αναφέρει ο ίδιος ο Χάρης Γιακουμής στον πρόλογο του βιβλίου με τις φωτογραφίες– ότι ορισμένες από τις φωτογραφίες, φώτιζαν το κείμενο που εξιστορούσε ο Sartiaux λεπτό προς λεπτό το τι πέρασαν οι Έλληνες Φωκειανοί κατά το «μαύρο ημερονύκτιο», όπως το είχε χαρακτηρίσει ένας αυτόπτης μάρτυ-

ρας των γεγονότων. Ένα χρόνο αργότερα η ανηψιά του Sartiaux χαρίζει μια δερμάτινη βαλίτσα στο Μουσείο του Λούβρου με αρχαιακό υλικό για τα γεγονότα της Φώκαιας. Ανάμεσα στο υλικό ξεχωρίζει η φωτογραφία του εκ Τριγλίας Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσοστόμου με ιδιόχειρη αφιέρωση στον Γάλλο αρχαιολόγο Sartiaux ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για όσα είχε κάνει για τη σωτηρία των Φωκειανών.

Οι φωτογραφίες του Γάλλου αρχαιολόγου αφορούν την Φώκεια σε τρεις χρονικές ενότητες: Την περίοδο των αρχαιολογικών ανασκαφών, πριν τα γεγονότα του Ιουνίου του 1914 και περιλαμβάνουν αποτυπώσεις της πόλης αλλά και των αρχαιολογικών ευρημάτων, την περίοδο των γεγονότων του Ιουνίου 1914 και την προσπάθεια των Ελλήνων να αποβιβασθούν στα πλοία για να διαφύγουν και την περίοδο 1919-1920 όταν είχαν αρχίσει να επιστρέφουν οι διωγμένοι Έλληνες στην πατρίδα τους.

Οι εκπληκτικές φωτογραφίες –που εκτίθενται αυτήν την περίοδο (1^η Δεκεμβρίου 2009 έως 27^η Φεβρουαρίου 2010) με πρωτοβουλία του Ιστορικού Αρχείου του Προσφυγικού Ελληνισμού του Δήμου Καλαμαριάς, στον εκθεσιακό χώρο Remezzo στην Καλαμαριά– είναι όπως αναφέρει και ο Χάρης Γιακουμής, η εικόνα και η μνήμη της Φώκαιας όπως θα ήθελε να την προσφέρει ο Felix Sartiaux σαν κληρονομιά στους Έλληνες.

Β.Σ.

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2009

Άξιοι συγχαρητηρίων είναι οι 20 επιτυχόντες μαθητές του Λυκείου του Δήμου Τρίγλιας για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι κόποι που κατέβαλαν για χρόνια οι νέες και οι νέοι του Δήμου μας δεν πήγαν χαμένοι, διεκδίκησαν μια θέση στην ανώτερη και την ανώτατη εκπαίδευση και την κέρδισαν.

Επιτυχόντες με το 90%:

1. Ανδρέου Ανδρέας Γεωπληροφορικής και Τοπογραφίας ΤΕΙ Σερρών
2. Γκαζέπη Σοφία Πολ. Έργων Υποδομής ΤΕΙ Λάρισας
3. Εμμανουηλίδου Αλεξάνδρα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πελοποννήσου (Κόρινθος)
4. Κακουλίδου Σοφία Ιστορίας και Αρχαιολογίας Θεσσαλονίκης
5. Κοκκαλά Ευγενία Λογιστικής ΤΕΙ Σερρών
6. Κοκκαλά Μαρία Μαθηματικών Κρήτης (Ηράκλειο)
7. Κουλούρη Γερακίνα Λογιστικής ΤΕΙ Σερρών
8. Κουνάδου Ελευθερία Αστυφυλάκων
9. Κουτσούκογλου Βασίλειος Αστυφυλάκων
10. Μαυρίδου Κωνσταντίνα Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε Θεσσαλονίκης
11. Μιχαηλίδου Βασιλική Ιατρική Θεσσαλίας (Λάρισα)
12. Μουστάκας Ευστράτιος Πολ. Δομικών Έργων ΤΕΙ Σερρών
13. Μπούκογλου Ειρήνη Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος Θεσσαλίας (Βόλος)
14. Παρασκευά Θεοκάρη Οργάν. Και Διοικ. Επιχειρήσεων Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη)
15. Τσαλικά Δήμητρα Παιδ/κό Προσχ. Εκπ/σης Θεσσαλίας (Βόλος)
16. Χαντζαρίδου Παναγιώτα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας ΤΕΙ Δυτ. Μακεδονίας (Καστοριά)
17. Χατζηπέτρου Μαρία Ιστορίας και Αρχαιολογίας Θεσσαλονίκης
18. Ωραιοπούλου Ελισσάβετ Φιλ/φίας Παιδ/γικής και Ψυχολογίας Ιωαννίνων

Επιτυχόντες με το 10%:

1. Γιατζιτζόγλου Καλλιόπη Στρατολογικό (ΣΣΑΣ) Θεσσαλονίκης
2. Καραγιάννη Βασιλική Επιστ. Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού Θεσσαλονίκης

Ο Σύλλογός μας έχει δικό του λογαριασμό στην ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΡΙΓΛΙΑΝΩΝ - Αριθ. Λογ. 86196310
Μπορείτε να καταθέσετε την ετήσια συνδρομή σας η οποία ανέρχεται σε 10 € και οποιαδήποτε δωρεά σας, ζητώντας από την τράπεζα να αναγράφεται το όνομά σας και ο σκοπός της κατάθεσης. Η απόδειξη της τράπεζας ισχύει ως δικαιολογητικό για δωρεές στη φορολογική σας δήλωση.
ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

• Καλέ τι γίνεται με τον αγωγό πετρελαίου από την παραλία της Τρίγλιας στο χωριό; Ξέρετε εσείς τίποτε; Ή μήπως πρέπει να ρωτήσουμε όλους εκείνους τους άσχετους βουλευτές που ήρθαν προεκλογικά σ' εκείνη τη συγκέντρωση στην παραλία;

Γιατί εγώ, όταν δεν ακούω τίποτε, ούτε καλό ούτε κακό, νομίζω ότι κάτι ψήνεται. Φοβάμαι ότι κανένα βράδυ θα κοιμηθούμε στην Τρίγλια και θα ξυπνήσουμε στο Καλοχώρι.

• Φέτος, στο χωριό περάσαμε πολύ ωραίες γιορτές, γραφικά και παραδοσιακά, Παντού ο ήχος του κλαρίνου. Κλαρίνο τα Χριστούγεννα, κλαρίνο την Πρωτοχρονιά στην πλατεία του χωριού, με κλαρίνο τα κάλαντα, κλαρίνο και στα περίχωρα. Πάνε εκείνες οι εποχές με τα τριγωνάκια, τα «ήρθε πάλι νέο έτος εις την πρώτη του μηνός». Τώρα το νέο έτος έρχεται με άλογα ιππασίας, κλαρίνα και ζωνναράδικο –όπως άλλωστε ήταν στην παράδοσή μας.

• Καλέ τι κακό είναι αυτό που μας βρήκε ξαφνικά. Μέχρι να γίνουμε έδρα του Δήμου θα γίνουμε παράρτημα. Καλά χαρήκατε με τον Καποδίστρια, να δούμε τι θα γίνουμε με τον Καλλικράτη. Η απορία μου είναι, τόσοι υποψήφιοι που σύρθηκαν σ' όλα τα πανηγύρια οι καημένοι, τι θ' απογίνουν τώρα; Άντε καλή τύχη.

• Είδατε τι έγινε στην παραλία μας με το «τσουνάμι»; Τι αμαρτίες έχουμε κάνει και η θάλασσα αγριεύει κάθε χρόνο και πιο πολύ. Οι φετεινές καταστροφές όμως ήταν οι χειρότερες. Αυτό το χάλι δεν το ξαναείδατε και μάλιστα παραμονή των Θεοφανείων! Αξίζουν όμως τα εύσημα στη Δημοτική Αρχή και στους υπαλλήλους του Δήμου που δούλεψαν πολύ σκληρά για να αποκαταστήσουν μέρος των καταστροφών στην παραλία. Τα καλά να λέγονται.

Ν.Γ.Γ.